

Basamid vervangen door papieren oplossing?

Deense kerstbomenkweker claimt oplossing voor onkruidprobleem bij zaai boomkwekerijgewassen

Er zijn de laatste jaren tal van methoden ontwikkeld om slimmer en milieuvriendelijker te zaaien. Een methode die dit vakblad nog niet kende, troffen wij aan bij het boomkwekersechtpaar Lars en Marianne Bols uit Denemarken.

Auteurs: Hein van Iersel

Voorop worden zaaïrollen uitgerold achterop laagje zand aangebracht.

Abies Normandia op zaadbed

Vraag een willekeurig aantal kwekers wat de grootste uitdaging is voor de komende jaren, en de kans is groot dat de meerderheid onkruidbeheersing noemt. Als het gaat om de opkweek van bos- en haagplantsoen, is dit probleem zo mogelijk nog urgenter. Grondontsmetting met Basamid is hiervoor de bekendste oplossing. De toelating van dit middel staat echter al jaren op de tocht, is daarnaast erg duur en niet erg milieuvriendelijk. Marianne Bols van Bols Forstplanteskole uit het Deense Brædstrup claimt nu een oplossing gevonden te hebben door het gebruik van banen papier waar zaad in gefixeerd zit.

'De toelating van dit middel staat echter al jaren op de tocht, is daarnaast erg duur en niet erg milieuvriendelijk'

Het idee is, zoals alle goede ideeën, simpel. Bols stratificeert zaad op de gebruikelijke manier en lijmt dit met een soort behanglijm tussen twee rollen papier. Dit papier wordt uitgerold over het zaadbed en afgedekt met een dunne laag schoon zand waar geen onkruidzaad in zit. Wie goed heeft rondgekeken bij Intratuin of andere

tuincentra, weet dat dit niet revolutionair nieuw is. In het retailkanaal zijn al langer zaadmatjes of zaadlinten te koop waarin bloemen- of groentezaden gefixeerd zitten tussen twee lagen papier. Voor de consument heeft dit als voordeel dat zaden altijd perfect op de goede afstand van elkaar komen te liggen. Vergelijkbare oplossingen worden overigens in de professionele groenteteelt aangeboden. Over het stratificeren van Nordmann-zaad heeft Bols het volgende te vertellen. Allereerst wordt het zaad gedurende 24 uur onder stromend water geweekt, waarna het gedurende 6 tot 9 weken in een koelcel wordt bewaard. Volgens Bols is het belangrijk dat het zaad niet uit kiemrust is ontwaakt en dat het wit nog niet te zien is. Sommige kwekers zouden daar wel voor kiezen, aldus Bols, maar het resultaat hiervan is een weliswaar snellere, maar ook beduidend lagere opkomst. Ook nadat het zaad tussen de vellen papier is gelijmd, moet je ervoor zorgen dat het papier niet uitdroogt en in een koelcel bewaard blijft.

Dikte van het papier

Het geheim van de smid zit hem wat betreft onkruidbeheersing in het papier. De onderste laag papier is net een fractie dikker, zodat onkruidzaad in het zaaibed niet door het papier kan prikken. De wortelpen van de ontkiemende Nordmann-spar kan dat wel. Op het moment

Fernhout BV Tom Rispiens (links) en Jan Joffers (rechts).

Fair voor het milieu
Fair voor de wereld
Fair in prijs

Nederlandse label Fair Trees.

Fair Trees®

Een Fair Trade Kerstboom

Prototype machine voor uitrollen papierbaan.

Terraseed

dat het papier na een aantal maanden vergaan is, zou dat onkruid eventueel wel kunnen ontkiemen. Het ergste leed is dan echter geleden en de jonge Nordmann is sterk genoeg om in te kunnen wieden.

Volgens Marianne Bols levert de nieuwe methode een besparing op van minimaal 20 procent. Bols noemt zichzelf de uitvinder van de methode. Dat klopt in zoverre dat Bols de eerste is die de methode heeft toegepast op Nordmann-sparren. De technologie wordt echter geleverd door het bedrijf Terraseed uit Tadley in het Verenigd Koninkrijk, die de vinding inzet voor tal van andere teelten.

'Volgens Marianne Bols levert de nieuwe methode een besparing op van minimaal 20 procent'

Fair Trees

De nieuwe methode is voor Bols niet alleen goedkoper en milieuvriendelijker door het ontbreken van dure grondontsmetting. Het bedrijf van Bols heeft wat betreft milieubelasting nog een andere ambitie. Het is gekoppeld aan het Deense milieucertificaat Fair Trees en Fair Seed. Doel hiervan is de consument een extra argument te geven om kerstbomen met dit certificaat te kopen. De Nederlandse winkelketen Praxis zou inmiddels al overstag zijn en deze bomen hebben opgenomen in het sortiment. Ook andere retailers zouden volgens Bols al belangstelling hebben getoond.

Het concept Fair Trees gaat verder dan alleen de bijzondere manier van zaaien. De complete keten, van het oogsten van het zaad in Georgië tot aan het afleveren van de bomen, moet duurzaam zijn ingericht. Fair Trees is er feitelijk in twee smaken. Allereerst Fair Trees organic, waarbij het gebruik van chemie taboe is, en Fair Trees Globalgap, waarbij je als kweker moet voldoen aan de eisen van Globalgap. Chemie is daarbij beperkt toegestaan.

Georgië

Het oogsten van zaad gebeurt in het dorpje Tlugi in de streek Ambrolauri in de bergen van Centraal-Georgië. Hier zou de beste kwaliteit Nordmann-zaad gewonnen kunnen worden. Van oudsher is dat een operatie die niet zonder

Nordman zaailing gezonde gezonde ontwikkeling penwortel.

Links 3 zaailingen papier gezaaid en rechts 3 zaailingen traditioneel gezaaid.

risico is. Inwoners van Ambrolauri klimmen vaak zonder deugdelijke uitrusting in bomen tot 60 meter hoog en zouden zelfs in staat zijn om zich al zwaaiend van boomtop naar boomtop te verplaatsen. De Duitse tv zond vorig jaar een veel bekeken documentaire uit waarin een aantal vrouwen aan het woord komt die weduwe zijn geworden ten gevolge van deze zaadoogst. De onderliggende boodschap daarvan was duidelijk: echt duurzaam is dit niet te noemen. Daarom ziet een Deense manager er in Georgië voor Marianne Bols op toe dat de Georgiërs goed opgeleid worden, fatsoenlijk betaald worden en van de juiste klimgereedenschappen worden voorzien. Volgens Bols is haar manier van oogsten niet alleen vriendelijker voor de inwoners van Ambrolauri, de kwaliteit gaat hierdoor ook omhoog. Zaden van Bols hebben in plugproductie een kiemingspercentage van 90 procent. In volle grond zou dat minimaal 75 procent zijn. Marianne Bols: 'Het gebeurt nogal eens dat er illegaal geogst wordt. Niet alleen is de kwaliteit dan minder omdat het zaad niet voldoende is afgerijpt, maar er gebeuren ook herhaaldelijk dodelijke ongelukken.' Fair Tree verplicht zich ertoe om voor iedere boom die wordt afgeleverd een bedrag van 0,67 euro terug te doneren aan sociale projecten in het Georgische dorp. In 2013 zou het om een totaalbedrag van € 69.255,- gaan.

Nieuw

Het concept van Bols Forstplanteskole is nog relatief nieuw, tenminste voor de Nordmann-teelt.

In 2013 is ongeveer 100 kilo zaad van *Abies nordmanniana* op deze manier gezaaid. Het zou dan gaan om ongeveer 400.000 planten. Bols is echter ambitieus en wil het concept graag verder uitrollen, in eerste instantie natuurlijk in de kerstbomenteelt, maar daarnaast ook in andere teelten. Niet iedere teelt is echter geschikt. Andere sparren en dennen zouden geen problemen moeten geven, maar echt grote zaden zoals die van eik en beuk zullen niet lukken. Marianne Bols: 'De rollen papier worden dan te dik.' Bols daagt Nederlandse kwekers uit om ook ervaring op te doen met het systeem. Dat hoeft niet alleen om kerstbomen te gaan; ook andere teelten worden uitgenodigd.

Zaad

In Denemarken worden op dit moment papierbannen gebruikt met een breedte van 1,10 meter. De breedte is echter niet belangrijk. De machine die het zaad tussen de papierrollen 'plakt', kan verschillende werkbreedtes aan. Bols beschikt op dit moment niet over een eigen zaaimachine, maar heeft dat geregeld via de agent van de Engelse fabrikant van de Terraseed machines.

Nederland

In Nederland zijn nog geen zaailingen van de Deense kweker gebruikt waarbij van de papiermethode gebruikgemaakt is, maar dat is waarschijnlijk een kwestie van tijd. Tom Rispens van het bedrijf Fernhout BV uit Smilde kent Marianne Bols heel goed en werkt intensief samen met de Deense kweker. Via Bols Forstplanteskole heeft

Rispens toegang tot het Fair Trees-concept en zou hij bomen kunnen leveren aan onder andere Praxis. Rispens heeft de toepassing van het zaaien tussen papier al gezien en volgens hem is het resultaat magnifiek.

Rispens kweekt met collega Jan Joffers op een areaal van zestig hectare Nordmann-sparren. Het plantmateriaal wordt al jaren geleverd door het bedrijf van Bols, en Bols neemt via haar relaties ook weer een deel van de afzet op zich. Ook Fernhout BV is Globalgap-gecertificeerd. Dat is verplicht volgens het Fair Trees-concept, maar vooral ook beter voor de plant. Herbiciden, zo is de visie van Rispens, werken weliswaar goed tegen onkruid, maar laten de plant ook niet altijd ongemoeid. Een specifiek probleem bij Nordmann-sparren is het invriezen van de jonge toppen in het voorjaar. Rispens legt uit dat zijn teeltmethode erop gericht is om de plant zo hard en vitaal mogelijk te maken. Daarvoor heeft hij de laatste jaren een aantal middelen ontwikkeld, die uitgaan van een bemesting met extra silicium en een mestgift op de juiste tijdstippen. Onkruidbestrijding in Nordmann-sparren is in zoverre ingewikkeld, dat je moet zorgen dat de plant onkruidvrij is op het moment dat hij gaat uitlopen. Als je er daarna nog doorheen moet gaan met een machine, levert dat onherroepelijk schade op aan de jonge uitlopers.

Marianne Bols roept ten slotte bestaande kwekers op om zich aan te sluiten bij Fair Trees. Dit zou redelijk makkelijk kunnen. Op het moment dat je je als kweker aansluit, kun je bestaande voorraad op de kwekerij onder het Fair Trees-label verkopen. Dit natuurlijk wel op voorwaarde dat je herplant met Fair Seed-zaailingen en je ook voor de rest committeert aan de voorwaarden van Fair Trees, waaronder Globalgap.

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

[/www.boom-in-business.nl/artikel.asp?id=23-4515](http://www.boom-in-business.nl/artikel.asp?id=23-4515)